

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . 20 cor
pe 1/2 an . . . 10 "
pe 1/4 an . . . 5 "
pe o lună . . . 2 "

N-ri de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisor nebrancate nu se primesc

TRIBUNA

ANUL VIII.

NUMER DE DUMINECĂ.

Nr. 5.

Bucurie în Israil.

E mare bucurie în Israil. Ci-că Românii din Feleac, un sat aproape de Cluj, s'ar fi dat pe brazdă: au primit botezul «patriotismului» cum îl înțeleg Ungurii. N'au găsit adică Românii aceia odihnă până nu și-au ușurat sufletul de dorul mare să dea și ei o dovadă cât de mult țin ei la tot ce este mare și sfânt și înaintea Ungurilor. Au strâns adică ban cu ban, și din sărăcia lor au cumpărat o cunună cu panglici ungurești late d'o palmă și în vreme de iarnă — Duminică adică — s'au luat și haide-haide, până ce au ajuns la chipul de bronz (statua) al regelui Mateiu din pieța mare a Clujului. Și cântând aici ungurește, au depus cununa la picioarele calului pe care stă falnic regele Mateiu...

Așa scriu ziarele maghiare, pline de bucurie, și cu oare-care batjocură, întreabă: «Oare face-se-va pomenire în foile românești despre aceasta sărbătoare?»

Eată, că facem și încă așa, în cât e destul să spunem adevărul, pentru că bucuria șovinistilor să se prefacă în amar.

Intălu de toate — după-cum ni-se scrie — acei Români cari au dus cununa au fost mari și lați 12 la număr, din cei peste 2000, câți sunt în Feleac.

Nu poate fi dar vorba că satu întreg și-a arătat dragostea pentru tot ce este unguresc, deși de fapt lui Mateiu Corvin, regele drept și mare, toți Românii se pot

închina nu numai pentru-că a fost plin de virtuți, ci pentru-că era din viață român-ască, fiul lui Ioan Corvin, cel înrudit cu voievozii Țării Românești și care de atâtea-ori a sfârșit oștirile turcești.

Dar, în sfârșit, satu întreg de se ducea, se putea asta lua drept dovadă că Românii se rup după laudele foilor ungurești?

Nu.

Adevărul este, că și acei 12 câți s'au dus, având în frunte pe jupânul cărcimar Guttman Moritz și pe notarul Erdödi (cum îl vor fi chemat nainte vreme, nu știm), habar n'au de însemnătatea istorică (?) a faptului ce au săvârșit, ci dacă știau că ce vulea se va face, de bună-samă îi urnea mai greu d'acasă jupânul Moritz și d-nul măriasa notarul.

Dar haide să zicem că într'adevăr s'a găsit lângă Cluj un sat în care 12 Români, din peste 2000, au simțit dorul să se ducă să caște gure prin oraș și să se minuneze cum fibireul Stanko-Veres Károly, domn și mai mare de cât notarul, ține «predicație», arată spre dinșii, cari d'altfel nu pricep nimic din câte se vorbesc acolo, și ved numai că niște domni stau să-și lasă din fire, așa strigă... par'că ar fi cucerit o lume!

Să deschidă însă și Ungurii cărțile de ei făcute și vor afla, că numai biserica din Feleac e de patru sute ani, de pe vremea lui Mateiu, că și atunci satul era românesc, după-cum ș'acum sunt întrinsul 2002 Români, Unguri numai 19 ear Ovrei 12... Ear dintre cei 2002 Români «cunosc» dar n'o prea

vorbesc, limba ungurească patru-zeci-și-tri Români, deși, lui Dumnezeu mulțumită, datu-și-au și nemeșii d'odinioară, după-cum își dau și șovinistii de azi, toată silința să-i facă cel puțin a vorbi, dacă nu a și simți ungurește și a se mărturisi de Unguri...

Ce dovedește asta? Că Românul ține la limba și legea sa cum ține la însași vieța sa. Că, prin urmare, muncă zadarnică îndeplinește cel-ce vrea să-i deslipească de neamul lor și de ris se face cel care punând la cale un tâmbălău ca cel mai sus arătat, vrea să-i înfățișeze pe Români ca p'un popor în mijlocul căruia s'ar găsi răsleți gata a apuca drumuri greșite ori rușinoase...

Dar ne aducem aminte: Ungurii și Iidovii au mai vrut să pună la cale cu Românii din Feleac astfel de tâmbălău și anul trecut, și câți-va Români au și plecat spre Cluj, duși de jupânul cărcimar. A fost destul să le iasă însă în cale un fruntaș român și să le spună că la ce vroiesc să-i folosească slujbașii cari aleargă după «vrednicii», și s'au cam mai dus Românii noștri, lăsându-i pe șovinistii, în mijlocul Clujului, cu buzele umflate... Ceea-ce dovedește, că până și săteanul cel mai neștiutor de carte, când vorbea-i de cinstea națională, ascultă de frunțașii săi.

Dacă însă așa de mare bucurie li-ar face Ungurilor să-i vadă pe Români alături de dinșii, luând parte la bucuriile și sărbătorile lor, precum și la durerile lor, facă și stăpânirea ungurească ceea-ce săvârșea crutul Măteiaș: dreptate tuturor!

NOI.

La noi sunt codrii verzi de brad
Și câmpuri de mătăasă;
La noi atâția fluturi sunt
Și atâta jale 'n casă.
Priveghitorii din alte țări
Vin doina să ne-asculte;
La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe...

Pe boltă sus e mai aprins,
La noi, bătrânul soare,
De când pe plaiurile noastre
Nu pentru noi răsare...
La noi de jale povestesc
A codrilor desigurii
Și jale duce Murșul
Și duc tustrele Crișuri.

La noi nevestele plângând
Sporesc pe fus fuiorul,
Și îmbrățișându-și jalea plâng:
Și tata și feciorul.
Subt ceriul nostru 'nduioșat
E mai domoală hora,
Căci cântecele noastre plâng —
Și ochii tuturoră.

Și fluturii sunt mai sfoși
Când zboară 'n zări albastre,
Căci roua de pe trandafiri
E lacrimile noastre.
Iar' codrii, ce înfrățiți cu noi
Iși înfioră stnul,

Spun că din lacrimi e 'mpletit
Și Oltul nost' bătrânul...

Avem un vis nelimplit,
Copil al suferinței, —
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii și părinții...
Din vremi bătrâne, de demult,
Gemând la grele patimi:
Deșertăciunea unui vis,
Noi o stropim cu lacrimi...

Nic. Otavă.

Poesii și chiuituri.

culese de

George M. Popa-Teaha.

Măi bade, bădiuțul meu,
Unde-ți gheți calu să mei (mergi)?
Gheți-ți-l de iobăgie
Or ți-l gheți de pribegie?
Nici mi-l găt de iobăgie
Nici mi-l găt de pribegie!
Că pe mine m-o d'ajuns
M-o d'ajuns dor de părinti.
Du-mă bade du-mă dragă,
Du-mă bade și pe mine
D'un brâuț pe după tine!
Da eu mândră duce-te-aș;
Dar mă tem mândră de aceea
C'o pica o vreme rea
Și nu-i putea mândra mea.
Du-mă bade și pe mine,
Că eu bade că m'oi face

Un ciarcân pe după lună
Ș'oi ține-o vreme bună.
Da eu mândră duceteaș
Dar mă tem mândră d'acee
C'a fi o căldură mare
Și tu mândră nu-i putea mere
Du-mă bade, du-mă dragă
Du-mă bade și pe mine
Du-mă bade da cu tine,
Că eu bade că m'oi face
Un ciarcân pe după soare
Ș'oi ține-o tot recoare.
Du-mă bade, du-mă dragă
Du-mă bade și pe mine
Du-mă bade da cu tine,
Că mă fac lumină de se
Și mă poartă 'n gebu tēju,
Sara unde te-i culca
De mine te-i lumina.
Bade cine te-a 'ntreba:
De unde-i lumina asta?
Tu-i răspunde bade așa:
Asta-i lumină de se
Nănuță din satul meu,
Asta-i lumină de ciară
Măi bade bădiuțul meu
Ardă chemeșă pe tine
Cum arde inima 'n mine
Cam rēmas fără de tine

Peste un virvuț de cetate
Sunt două frunze late,
C'acele nu-s frunze late,
De-s două fete surate:
Una-i mândră de sērac

Regele Mateiu, pentru a se convinge dacă mai marii țării nu cum-va apasă poporul, călătorea în lungul și latul țării, ivindu-se, pe neașteptate, când ici, când colo.

Ministrii de azi oare așa fac?

Oare nu chiar la Cluj s'au petrecut atâtea procese vestite?

Și câtă vreme stăpânirea ne ceartă cu procese, se poate oare aștepta ca vre-un Român de treabă să se bucure la un loc cu d'alde Guttman?

La comitat.

Sâmbătă, la 13 Februarie n. (31 Ianuarie) se va ține adunare în congregația comitatului Arad.

La ordinea zilei sunt o mulțime de afaceri însemnate, asupra cărora Românii trebuie să-și spună cuvântul.

De aceea, chiar de pe acum, îndemnăm pe toți membrii români, să-și întocmească lucrurile așa fel, ca nici unul să nu lipsească dela îndeplinirea datoriei naționale.

Procesele noastre.

Care va să zică așa urmează și contele Tisza să împace neînțelegerile cu naționalitățile: *promind procese împotriva noastră*. Nici nu se încălzise adică bine în scaunul ministerial și „Tribuna Poporului” fu cinstită cu două procese. Unul pentru articolul „Desastre” publicat în numărul 223 dela 4/17 Decembrie, ear altul pentru articolul „Atentatul dela comitat”, publicat în numărul 219 dela 12 Decembrie.

Și abia că procuratura a văzut „Tribuna” aradană, atât de mult i-a plăcut, încât chiar pentru întâiul articol intitulat „Tribuna”, apărut la Crăciun, ni-s'a făcut proces. Sâmbătă, la 30 Ianuarie n. redactorul nostru *Rusu Șirianu* a și fost chemat la judele de instrucție din Arad, să răspundă pentru acele articole.

Ca pe vremea lui Bánffy!

Și nu asta e ciudat, că Tisza a grăbit așa de mult să ne tacă proces, ci următoarele lucruri: Până ce Sașii, Românii

și Slovacii sunt onorați cu procese peste procese, *deși în urma articolelor scrise de noi nu s'a făcut nicăiri nici cea mai nevinovată tulburare*, până atunci căpeteniile socialiste au fost lăsate în dragă voie să scrie cum le place, să spună poporului ce le place, așa că pe urma lor într'adevăr, *poporul atât s'a resculat și a luat la goană* chiar pe cei puși de stăpânire să păzească asupra îndeplinirii poruncilor mai înalte și a cinstirii legii.

De ce această deosebire între noi și căpeteniile socialiste?

Acum știm de ce!

Întâiu de toate pentru-că acei Vintură Țeară ziși căpeteniile socialiste, sunt *Ovrei*. Ear dacă cine-va ar fi lovit în vreunul din ei, ar fi strigat întreaga Jidovime, ceea-ce nu-i vine la socoteală nici dlui Tisza, pentru-că afacerile sale cele mai grele și el doar' cu Jidovii le isprăvește. Jidovii au bani, Jidovii sunt stăpâni pe toate foile, Jidovii sunt deputați în toate partidele unghurești, Jidovii din Țeara Ungurească au strînse legături cu cei din Austria și din lumea întreagă.

Așa, chiar acum, după-ce a văzut la ce s'a ajuns prin unelirile acelor socialiști ovrei: la *resvrătiri*, încât a trebuit să se trimită pe sate miliție, dl Tisza în noi lovește. A spus în Dietă că a dat poruncă să nu se mai îngăduie adunări pe sate, în deosebi nu acolo, unde locuiesc naționalități... Se înțelege, de frica tulburărilor.

Când am tulburat însă noi poporul? Nici-odată, ci noi și'n trecut ș'acum am sfătuit poporul să nu iasă din lege, să nu-și facă necaz.

Și adevărul este, că toate unelirile socialiste au fost pat' ca anume îngăduite pentru-ca producându-se tulburări, să poată fi încătușați adevărații fruntași ai poporului român. Se apropie adică alegerile și nu-i poate veni la socoteală nici lui Tisza ca fruntașii români să țină sfaturi cu poporul.

Să ne așteptăm deci la multe greutăți în privința asta!

Pe noi, ori-ce s'ar face însă, de popor nu ne va putea despărți nimeni, pentru-că suntem fi din popor. Nu-i unul între noi, care să nu aibă frați, surori și părinți și rudenii pe sate. Și nu-i stăpânire, care să poată trimite atâția Jidovi socialiști pe sate, încât să prostească atâția Români câți n'am putea lumina noi când vom merge și noi pe la sate.

Chiar dacă unelirile socialiste s'ar mai putea înstăpâni asupra poporului, ș'atunci în rëndul întâiu vinovate sunt stăpânirile unghurești cari au lăsat s'ajungă până aici lucrurile, și au închis ochii — cum mărturisește și „Hazánk” — când uneltele Jidovilor din Budapesta au prostit poporul și din sărăcia Românilor lesne crezătorii au înșelat, cum a aflat tot „Hazánk”, 68.000 coroane, mințindu-l că în schimb îl va ajuta s'ajungă la pământ, că îl va scuti de dări și miliție.

Eată de ce credem că nu s'a dat cu gând bun nici porunca privitoare la întruniri, pentru-că dacă poporul ar fi vroit stăpânirea să-l cruțe, nu lăsa asupra lui tot felul de necăpătuiri și mai ales nu s'ar ținti despărțirea poporului de fruntașii firești și adeverați, cari numai spre bine îl povățuesc, deci chiar de p'acum protestăm să ni-se oprească un drept, cel de a ne întruni, sub cuvânt că numai astfel se poate opri uneltirea socialiștilor.

Facă-se dreptate, ajute-se și ușureze-se sarcinile poporului, ș'atunci nimeni nu va putea să împingă poporul la neorândueli.

Osândirea părintelui Moța.

Pe când toate foile unghurești opoziționale aduc — după „Adevărul” (?) din București știria (care-i un neadevăr sfruntat) că întâiul sfetnic al M. Sale regelui Carol, d. D. Sturdza, s'ar fi înțeles cu Tisza, sfetnicul M. Sale Monarhului nostru, ș'anume ca Tisza să facă pace lăsând să se aleagă în Dieta 20 „sturdziști”, cari am fi noi, cei cari într'adevăr chemăm la luptă pe Români în vederea alegerilor dietale, — p'atunci din Cluj vine următoarea telegramă:

Fata ta doarme 'n picioare.
Dă-ne doamne ce ne dai
Dă-ne doamne sănătate
Și nane, mândru gâtate
Nevestute de pe sate.
Nana mea dela pădure
Merg zina după mure,
Vine sara făr' de ele
Cu trei șiruri de mărgel.
Fruză verde, frunză lată
Două dealuri mă desparte,
Două dealuri ș'o câmpie
De drăguța cea dintâie.

Cătu-i lume și lume
Nu-i mândruță caș'a me
Cu cercei și cu mărgel
Și cu buze subțirele,
Pe degete cu inele
Și cu șele fainușele,
Și cu zadie cu flori
Cum le place la feciori.

Bate-l Doamne dor din lume
Ce tot șede'n sîn la mine?
De nu me în lume largă
La fata care mi dragă.

Unde-s două trei nurori
Nu afli apă să mori,
Unde-i numa o babă slabă
Alii apă cătu-ți treabă.

Câte flori pe iaz în sus
Toate cu mândra le-am pus;

Câte-am pus până'ntrun prânz
Toate bine că s'or prins,
Câte am pus din mează'n sară
Toate bine se uscară.

Când eram eu fecioraș
Imi făceam tirtiligaș,
Flueram sara prin sat,
Câte nane mă auzea
Toate'n casă mă poftea.

Busuioc de pe cetate
Dă-ne doamne sănătate,
Sănătate babelor
Dragoste nevestelor.
Busuioc
Nu te coace!
De că foc să nu mă coc
Că mă duc cu ei la joc,
Și mă pun în pălărie
Și mă duc la cununie.

Busuioc roată 'n fereaștră
Nu stă lumea'ntr'o nevestă
Nici 'n tine nana noastră,
Busuioc roată 'n ocol
Nu stă lumea'ntrun fecior
Nici 'n tine bădișor.

Taci codrule nu mă spune
C'am văzut o vară'n tine,
Lasă mă spuie frunza
Că ea mi-o ținut umbra.

Omoritu-s fără modru
C'o picat frunza din codru,
O picat ș'o rămas rară
Și se vede prin codru afară

Ce mi mie de-o nănuță?
Ca și codrului de-o frunzuță,
Și frunza dacă bătrânește
Pică jos și putrezește
La nime nu trebuiește

Hailili tērgu Juli
Eu luai fata soacri.
De m'o ține soacra bine
Ș'o ține casa cu mine,
De m-o ține soacra rău
Frunza și codru-i a meu.

Pe sub poala pădurii
Auzi-i glasul nani,
Nu știu nana glăsuiește
Ori pădurea sunăște
Că glasul bine lovește.

Pela noi prin prunășei
Merg feciorii tot șulei,
Unu mere unu vine
De mă cere pe mine;
De mă cere un gazdă mare
Lasă-l maică'n supărare,
De mă cere un făuraș
Ca tras prin inelaș
Mă dă maică mintenaș.

Procesul părintelui Ioan Moța, redactor care a scris în „Libertatea“ din Orăștie articolul despre dreptatea de pe vremea regelui Mateia și despre cele-ce suferim acum, s'a desbătut din nou Miercuri, deoarece-ce se știe, întâia sentință a fost nimicită de Curie.

Jurații au dat același verdict, deci și Tribunalul a croit părintelui Moța aceeași pedeapsă:

1 an temniță ordinară și 1000 coroane amendă, precum și plățirea cheltuelilor de judecată.

Osânda asta și cele trei procese pornite împotriva «Tribunei» credem că sunt dovada cea mai convingătoare despre nerușinarea ziarului jidovesc «Adevărul» din București, care numai pentru-ca să poată învinui pe încărunțitul în cinste șefnic al regelui Carol, pe d. D. Sturdza, vorbește de înțelegeri tainice între Români activiști și între stăpânirea ungurescă, înțelegere pe care ar fi urzit-o d. Sturdza...

Maî îndrăzni-vor Jidanit din București și după acestea să urmeze cu uneltirile lor nerușinat?

Sfaturile unui comerciant fiului său.

Arad, 3 Februarie.

Acesta e titlu unei cărți apărute în America, ce iute s'a trecut în câte-va sute mii exemplare. Autorul nu e pus pe carte. Mîntea practică a americanului nu e curioasă a ști: cine a scris-o. Un om cu minte, un *self made man*, vre-un comerciant din New-York ori din Chicago, care dă sfaturi fiului său, trimițându-l la școală. Reproducem din aceste sfaturi ici coala severe și grele, poate li-ar putea lua și românul folosul.

Bravul comerciant începe așa:

„Bine ști, fiule, cum am pornit în viață. Virindu-mă, îmbrâncindu-mă, și îmbulzându-mă! Dar de câte ori am fost lovit în îmbrânceala asta, totdeauna am ajuns cu'n paș înainte. La început câștigam câte doi dolari pe săptămână și în cancelarii, dormeam sub masa de scris. Dar una știam foarte bine, cât prețuesc cei doi dolari.

Una-i hidă de bogat.
Cea de bogat din grai graie
Câte un voinic ce trece:
Ie-mă voinice pe mine
C'o zis taica că ț-o da
Un pluguț cu patru boi
Ș'un cioporaș de oi.
Eu fată că te-aș lua
Da ai un frate ca mine,
De fluera glasu meu
Și se poartă'n portu meu
De gândești că-s tocmai eu
Hal voinice dragu meu
Învăț-mă dacă vei ști
Pe frate l-oi otrăvi.
Du-te fată până'n dos
Lâng'un fag putregăios,
O șerpoaie gălbinoaică
Cum o prinzi capui-l taie,
Că pe gură curge sânge,
Pe coadă venin galben
Și tu fată-l sprijinește
Spriginește n'trun păhar
Și-l pune pe un d'almar.
Frate-tău cere apă rece
Tu atunce-l otrăvește,
Soră, soră draga mea
Dă-mi un ol cu d'apă rece!
Doilel, frate, dragul meu
Caută'n tindă pe d'almar
Este vin într'un păhar,
Vinu-l cam îndulcit
Bun de omul ostenit:
Soră, soră draga mea
C'o mână ține de mine

Și am mai învățat și aceea, că e prea tare podeala spre a-ți fi așternut. Astea trebuie și tu să le înveți.“

Negustorul nu se prea încrede, că lucrurile acestea, la universitate să le poată învăța fiul său. Și ca om practic, se întreabă:

Aduce oare atâta folos educația din școala înaltă, cât costă?...

Întâiu lucru, cu care e datoare omului educația și instrucția este caracterul. Cunoștințele, vin numai după asta. Doresc mult să fi școlar diligent, dar am o dorință și mai mare, să devii om cinstit și brav. Și dacă terminându-ți studiile, îți va rămânea conștiința curată — nu mă va supăra mult, dacă ici coala știința latină ce ți-ai însușit ar lăsa tocmai ceva de dorit.

În educația școlară, eu ved două părți hotărît osebite una de alta. Una, pe care o propagă profesorii în școală — alta, ceea-ce înveți dela tovarăși și în afară de sala de învățământ. A doua este, ceea-ce te face om. Dacă mă gândesc bine, colegiul inadever folosește atâta, cât costă... Tot ce îndeamnă pe băiat la cugetare... — cugetare iute și vie — e deja folos. În sfârșit școala nu-l prostește pe băiat, dacă băiatul nu e prost, — numai pe cei mărginiți îi timpește și mai mult. Și aceea este adevărat, că minți mari nu produce, dar îi poate crește pe cei cumiți. Pentru-că în sfârșit scopul nu e, că omul să știe multe — ci să știe ceva bine și să-l știe lua folosul. Cu asta trebuie să-ți tragi seama, fiule!

Este scuză pentru ori-ce greșeli, ce face omul — numai pentru una nu. Nu este scuză, dacă cineva de două ori după o altă cade în aceeaș groapă. Își poate ori cât bate pieptul, lenș și netrebnic este acela.

Dacă ai greșit, n'ascunde înaintea ta. Oul stricat, trebuie încă din cuib scos.

Aduți aminte că este ușor a-ți predomni veselie, când ai dreptate. Când n'ai dreptate, s'a isprăvit îndată ce începi a te supăra.

Omul precaut, scoate și acul vespelui fără a-se împunge.

Vorbesc din experiență, mandria este împințenare pentru cel tare, se împedică însă cel slab în ea.

Așa să te scoli dimineața din pat, ca să și ce-ai de isprăvit peste zi, altfel vei fi silit, neîndestulit cu tine a te culca.

Nu-i strică sănătății ceea-ce face omul muncind, ci ceea ce face când odihnește.

Că ceea-ce faci, este de însemnătate ori nu, n'are a face. Până ce-o faci, înaintea ta fie cel mai însemnat lucru pe lume. *Comerciul, dragă fiule, este ca uleiul, nu se poate cu nimic amesteca.*

Cu una mi-așterne bine
Că de-o fi cu știrea ta
Eu atunci te-oi mărita
Când în nuntă ț'oi juca,

La fătana corbului
În mijlocul codrului
Este o masă rotelată
De tâlhari încunjurată.
La un fag lângă cale
Zace unul de lungoare
Cu drăguța la picioare.
Drăguța din grai graie
Ori mori bade ori te școală
Ori mî dă o țir de boală,
Ori mî spune leacurile
Să bat mâne dealurile;
Leacurile că ț'oi spune:
Mură neagră din pădure
Apă rece din țermure
Șloi de ghiță din Dunăre
Mura neagră na'nflorit
Apa rece s'a 'ncălzit
Șloi de ghiță s'au topit
Draga mea drăguța mea
Ludă ești, bolindă ești
De zile de mult ești
Mură neagră-i ochii tăi.
Apa rece-i credința ta
Șloi de ghiță-s mânia.
Ori mori bade ori te școală
Ori mî dă o țir de boală
Ori mî spune leacurile
Să bat mâne dealurile;
Leacurile că țoi spune

Mulți oameni tineri, își invidiază șeful. Dînșii cred, că șeful face legi, și anume pe placul său... Aș, de unde! Dacă este cineva în negustorie, care mai puțin poate face ceva, după placul și voia sa: este șeful. Stăpânul numai d'acea e stăpân, pentru-că e altfel de om, ca aceia cari numai la poruncă să știu ferici și e stăpân, pentru-că poate răbda și sarcinile grele ale răspunderii.

Cine nu știe asculta, acela nici porunci nu învață în vecl. E nebunie a crede, că cineva poate fi stăpânul său nefermuit.... Cel mult va-gabondul!... Dar nici el, și la spatele lui stă geandarmul!

Dar — și asta bine ți-o înseamnă fiule! — te gândește mult, înainte d-a face reproșuri ucenicilor tăi, — dimpotrivă, nu lăsa nici un prilej de-a vorbi blând cu dînșii.

Nici odată, dar nici odată, nu suferi spionării între dînșii. Nici odată nu cere părerea unuia, despre cealalt. Cine știe porunci, n'are lipsă de spioni. *Cine nu știe ceti în conștiința oamenilor, nici odată nu va învăța a diriguia oameni.* Nici odată nu amenința! Amenințarea e cambiu, l-ai iscălit, la scadență plătește. Așteaptă, până ce ești gata de executare, ș'atunci amenințarea e de prisos.

Femeea îmi place la căminul familiar — în cancelarie în'o sufer. Nu e creată ea pentru asta. Am esperiat: când n'are dreptate, să provoacă mereu la slăbiciunea ei de femeie, ca să-și înblânzească adversarul; ear dacă se ridică de asupra nu mai e vorba de aceasta slăbiciune, e mai tirană, mai lacomă și mai necruțătoare ca bărbatul. În loc de a pune pe femeie în birou, pe bărbat îl incuragiez în calea fericirii. În chipul acesta și bărbatul și femeea mie-mi lucrează. Dacă o femeie îndestulită șade acasă, inima bărbatului e la loc și în afacerea sa.

A te căsători pentru bani ori fără bani — este deodotrivă prostie și păcat.

Caută-ți nevastă tineră și frumoasă! Sunt doar în viață momente, când și cea mai frumoasă femeie din lume displace, dar — femeea urită este atunci îndoită nefericire. La tot cazul nu uita, că bine trebuie să-ți alegi nevasta, — dacă ai greșit, vei târî o viață întreagă cu tine greșala asta.

Așa-și învață americanul copilul său și amestecă ici coala și adevăruri foarte fine.

De pildă, s'arată adînc cunoscător de oameni când zice: *„Două lucruri sunt ce nu ne iartă oamenii: căderea și ishânda.*

Irimuța goronului
Paviște pământului.

D'auzi fată ori n'auzi
Cum te strigu'un pëcurar?
Lasă strige, moarte-l mance
Că după el nu m'oi duce,
Dimineată cându-i somnu dulce
El ie bita și se duce.
D'auzi fată ori n'auzi
Cum te strig'un dăscalaș?
Lase strige, moarte-l mance
Că după el nu m'oi duce
Sara cându-i cina pe masă
El ie cartea și mă lasă.
D'auzi fată ori n'auzi
Cum te strig'un teolog?
Lasă strige moarte nu-l mance
Că după el m'oi duce,
Că mă pune după masă
Și mă strigă preoteasă.

Trecuî valea ș'un păreu
Mă 'ntâlnii cu socru meu
Socru meu din grai graie:
Ie junere fata mea
Că-ți dau șasă boi cu ea;
Sămî dai șasă și cu șasă
Fata ta nu-mi trebe'n casă.
Maichi-i trebe țesetoare
Fata ta-i scurtă'n picioare
Și n'ajunge la iapare.
Cântă cucu din gunoi
Fata ta dorme'n rēșboi,
Cântă cucu din chiotoare

Canibalii din Ungaria.

În anul 1782 judecătoria comitatului Hont a adus o sentință fără de păreche în istoria Ungariei în privința cruzimii ei. Ne încrucimem când cetim aceasta sentință pe niște hârtii îngălbinite și nu ne vine a crede, că aceasta crimă a omenirii s'a întâmplat acum 121 ani, cu puțin timp înaintea revoluțiunii franceze. Eată amănuntele acestui proces luat din manuscrisurile găsite:

Justiția a dat de urma spargerii din Viszok prin furtul împreună cu spargere dela Almás. Hoții erau niște țigani, carii au mărturisit după multe chinuri, că era o bandă întreagă, compusă din 300 de hoți, carii au săvârșit multe omoruri și furturi prin ținuturile păduroase ale comitatelor Hont și Bars. Cercetându-se mai departe, s'a aflat, că aceasta bandă de tâlhari a fost în acțiune timp de mai mulți ani, însă fără a fi fost descoperită. Căpetenia ei *Sárközy György* singur a săvârșit 24 de crime: *Zsigmond Mihály* a recunoscut, că era în legătură cu această bandă deja de 3—4 ani. S'a dovedit că *Sándor Mihály* de 5, *Koncsek Ferencz* și *Gáspár* de 5—6, ear *Vörös Mihály* de 8 ani iau parte la jafurile săvârșite de acea bandă.

Dar pentru a arăta, că acești ticăloși nu sunt dintre cei mai vechi bandiți, se înșiră cruzimile carii s'au întâmplat înainte cu 12 ani *Bojsza András* s'a mândrit, că deja înainte cu 12 ani a luat parte la jafurile bandei, ear căpitanul hoților, *Sárközy*, a fost nevoit să recunoască, cum-că înainte cu 10 ani dela descoperirea bandei a comis o crimă la *Szöllös*. În bandă erau și femei. Astfel *Kurályi Mária* a omorât în pădurea dela *Nemesin* trei oameni bogați, spre a le lua banii. Bătrînul căpitan de hoți *Sárközy György* care de altfel a fost executat fără multă ceremonie, singur s'a lăudat că toată viața sa și-a petrecut-o în jafuri și crime și de mic s'a dat cu furtul. S'a dovedit, că banda se aduna în fie-care primăvară la ziua sfântului *Josif*, ear pe iarnă se împărștia.

Hoții aceștia se fereau de altfel să se se atingă de vitele și lucrurile locuitorilor din

comitat, pentru a nu atrage prin aceasta atențiunea poliției. Jăfuiau și omorau numai călători, neguțători și oameni străini și numai prin omorirea unui măcelar din *Pereszlyény* au atras asupra lor bănuială.

Nici acum nu se știe sigur în ce chip au omorât aceste hiene pe măcelar. Pe timpul *Rusaliiilor* a plecat de acasă și nici nu s'a mai întors. Tot în această vreme s'a găsit în pădurea dela *Peszmed* un cadavru, a cărui omor l'au recunoscut *Tökoly István*, *Bojsza András*, *Sárközy György* și *Gáspár Károly*. Însă nu se știe, dacă acest cadavru e identic cu al măcelarului; cel puțin nevătaș-a declarat, că bărbatul său a plecat cu alte haine, nu cu acele ce erau pe cadavru. Și fiind-că l'au văzut pe măcelar întrând în casa lui *Didi Miklós*, se crede că a fost omorât de țigani acolo. Cercetarea efectuată la fața locului nu a putut dovedi nimic sigur, cu toate că țiganul hoț *Hisky Mate* s'a îmbiat, ea să arate locul unde s'a îngropat cadavrul victimei. Dar mai târziu s'a aflat, că acest țigan a folosit privilegiul acesta numai pentru a putea fugi. Căci ajungând acolo, s'a prefăcut că caută locul și a apucat o sapă, într'acel timp însă și-a desfăcut legăturile dela mâini și dela picioare și a apucat-o la fugă spre pădure, unde s'a ascuns. Mai târziu *Hisky Mate* a fost prins de jendarmi. Urmând cercetarea, după multe chinuri culpabilii au mărturisit, că corpul măcelarului l'au tăiat în mai multe părți, au fect și fript membrele și părțile mai gustoase și pe urmă le-au mâncat. Au și arătat vatra unde s'a pregătit mâncarea asta.

Acum justiția recunoscând, că aci trebuie să fie la mijloc o bandă întreagă a început și mai tare cercetările. Nu peste mult numărul celor deținuți s'a urcat la 132. Aceștia au mărturisit, că au format o bandă și că aveau chiar și preot separat, care cununa părechile ce voiau să se ia în căsătorie. La astfel de prilejuri făceau mari ospete, unde se mâncau 3—4 oameni. Când i-au întrebat, că ce fel de gust are carnea de om, au rîs, zicând, că e foarte bună și că și strămoșii lor tot cu carne de om au trăit. Au zis, că dacă carnea de om nu e de tot friptă, e foarte gustoasă, în cazul contrar nu se prea poate mânca. Peste tot, carnea celor slabi e

mai bună decât a celor grași. Într'acel timp cercetările continuau din ce în ce mai sever și în curînd temnița ordinară nu fu destul de mare pentru a adăposti tâlharii, și îi vîrîră prin pivnițe și grajduri. Intemnițații erau în mai mare număr decât poliția și judecătorii la oclăta așa încât judecătorii fură nevoiți să meargă la *Rima-Szombat*, de unde apoi veneau numai la execuție și ședințe.

Călaul dela comitat nu fu destul pentru a executa atîta silă de om, ci s'a adus și ghi dele (hoher) dela *Selmech* și astfel execuția a finit trei zile de-arîndul, cu toate, că erau instalate eșafode și spînzurători în 3 comune, *Báth*, *Kemencze* și *Csebi*. La spovedirea condamnaților au ajutat cu totul 16 călugări: 6 din loc, 6 din ordul *Franciscanilor*, 2 piariști și 2 din ordul *Palos*.

În ziua întâiu s'a executat 41 oameni, și anume: 16 au fost decapitați, 14 spînzurați, 5 ruși în roată, 3 tăiați în bucăți și acestea atârinate de stâlpi ca să înfrice populația, ear 2 au fost bătuiți cu bețele până-ce au murit. Sentința judecătorilor a hotărît, ca fie-care înainte de a muri trebuie să vadă executarea consoților săi. Astfel cei, carii au fost spînzurați, au fost nevoiți să privească moartea celor decapitați; cei ruși în roată au fost siliți să privească spînzurările; cei tăiați în bucăți trebuiau să vadă cum îi rupe în roată pe ceilalți; și așa mai departe.

În timpul execuției cânta într'una — după ordinele sentinței — muzica și îneca strigătele și țipetele condamnaților.

Spînzurați au fost 17 inși.

Ruși în roata au fost 5 inși.

Mai întâiu li-s'a rupt fluerele picioarelor.

Tăiați în bucăți și atârnați de stâlpi au fost trei inși.

Aceștia au fost capi bandei și de aceea au suferit cea mai urîtă pedeapsă. Aceasta însă nu a fost destul! În ziua următoare au fost încă executați 24 și totuși au mai rămas 80 pe ziua a treia, așa că numărul execuțiilor în aceste trei zile se urcă la 145.

Bucățile din corpurile celor tăiați au fost atârinate de stâlpi lângă podul dela *Lalád*, ear capetele aproape de *Drégely* cu fața spre *Nagy-Oroszi*.

Auzit-a-ți voi feciori
Să nu locomiți la sute
Să luați cu spate rupte,
C'aș-am locomit și eu
Și m'o bătut Dumnezeu,
C'am locomit la sute
Ș'am luat cu spate rupte.

Până fusei la maica
Mâncai pită de seară
Ș'o mâncai rizînd pe afară,
Dar dacă m'am măritat
Mâncai pită de grâu curat
Cernută prin sită deasă
Ș'o mâncai plîngînd la masă.
Badea dă cu pumnul grindă
Și zice că io nu-s mândră,
Soacra dela foc tot latră
Și zice că nu-s bogată.

Până fusei la maica
Nici săpai nici secera
Nici țeseiu nici pusei pânză,
Numa tot zisei în frunză;
Dar dacă m'e măritai;
Și săpai și secera,
Și torsei și pusei pânză;
Ș'o lăsa dracului frunză.

Mierla cîntă, cucul cucă
Toți feciorii stau de ducă,
Hai surată să jurăm
Pe feciori să nu-l lăsăm,
Că dacă noi i-om lăsa
La horă cine o juca?

Ce haznă, fată, de tine
Că măta te gată bine?
Mei la joc nu te joacă nime,
Vi acasă supărată
Ne jucată nici odată.

Joacă bine fetișoară,
Fire-ai maichii nărișoară,
Fire-ai fi n'ai zăbovi
Că maichii i-ai trebui.

Mândra mea când te-am iubit
Cu-amîndoi ochii am dormit,
Mândră mea când te-oi lăsa
Cu amîndoi ochii oi căuta.

Cîntecul sorii lui M. Pompiliu.

Dumnezeu și goronii
Ști de frate und'o fi,
D-zeu și frunza verde
Ști de frate-meu cum șede,
Taie drace pădurea
Să rămăie un huciu 'n ea,
Să mă sui eu în virveaș
Să ved pe fratele 'n Iași.
Hei serare când o cina
Piceți frate lingura,
Să gîndești tu ce-l d'asta:
Dorul meu dela sora.

Printre gînduri.

Și, o! lasă-mă să pribegesc, lasă-mă! Corabia cu frînt catarg nu o va scoate la liman nici cel mai bun vînt, pe cum nici strălucirea unui fulger în mijlocul turbatei furtuni nu e în stare a risipi întunerecul nopții — nici tu nu vei rezbi să-mi alungi durerea și să resfir de pe frunte-mi norii întristatului meu gînd...

Dulci fură cuvintele tale, și plin de mîngăiere e glasul în care-mi grăești, dar... lasă-mă să pribegesc!...

Fi-va o vreme, când clipele astea, trăite în apropierea ta și cu gîndul pururea la tine, mi-or rechema un vis trăit de jumătate, ce n'o să-l trăiesc în veci d'a întregul... Ear tu, și tu vei fi ca „celelalte“! Nu?... Tu tac!... Eu nu știu, nici tu nu răspunzi! Posibil — da, posibil ba... Tot tac!

Vezi, noi nu suntem ca voi.

Deși-s meniți ca vecinic s'alerge printre flori, și fluturii, că's fluturii, opri-s'ar uneori!... Ear voi, florile?... M'ai ști și tu iubi?...

O minciună mi-e mai scumpă decât comorile unei împărății, mai ogoitoare și mai desfătătoare decât ambrosia, ce da zeilor din Olimp nemurirea, au fost pentru mine cuvintele tale — dulci cuvinte de milă, și numai din milă, pentru un suflet ce se stinge cu zile... un frumos vâl de mort, ce-l arunci peste față înainte de vreme!... Căci totul tîu: ființa ta, cuvînt, simțire sunt chestie — de artă să plac!

Rămăi și tu cu bine. La asta artă nu pricep!... pribeg sunt iarăși, gonit de rele, cu geana'n

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și exoperează

împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese și anume pe termen de 10—70 ani cu 2°/_o—5³/₄^o/_o.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la ofțeri, credit simplu și fără giranți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

69 1—

„Pecunia“

întreprindere de credit, Sibiu (Nagyszeben).

Str. Poplăcii Nr. 27.

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.

A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fiș, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reconvise ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăs, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmei, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuare mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad.

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

438 —157

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Telefon pentru comitat și oraș 471.

Pravalia noua!

Următorul D-nei Véd. I. Sütő

E. URBAN

prăvălie și magazin de sticlă, porțelan, lampe și rame de tablouri.

ARAD,

67 21—

Piața Libertății (Szabadság tér 20).
Casa contelui Nádasdy, colțul străzii
Förroy.

Pe lângă prețuri moderate se află de vânzare vase de porțelan, pentru cafea, ceai; vase de la-voir, obiecte de gală din majolika, lampe de masă și pendante, tot felul de obiecte de sticlă, obiecte de cristal, colorate șel.

Petrol de cristal,

litru 20 cr. (40 fl.).

Pravalia noua!

Cel mai eștin isvor de cumpărare din Arad.

Juvaericeale,

bucăți de aur și argint (frânte)

bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte. 1005 112—

Deutsch Izidor,

clasaornicar și juvaeriu

Arad, strada Templom.

— Telefon n-rul 438. —

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior. 1045 72—

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provincă se efectuează prompt și punctal. — Eueru bun și solid. Prețuri moderate. Serviciu punctal.

ARAD, Tipografia Aurel Popovici-Barcian.

Stofe moderne

pentru toamnă și iarnă

e în interesul damelor să-și cumpere numai după ce a văzut

Noutățile moderne

din prăvălia mea, a căror prețuri

fără

concurență

Cumpărări

avantajoase.

Stofe de Cybelin, lățime 120 cm.

„ lucii pentru dame „ 120 „

„ țesătura noduroasa „ 120 „

„ late, negre și colorii „ 140 „

CATIFEA

pentru spălat,

modele admirabile.

Flanel francez și

barchet p. spălat

91 14—

Prăvălia de mode alui

SINGER

SÁNDOR

(Casa Fischer Eliz).

In provincă trimitem

mustre gratuit.